

Закон України “Про медіацію” передбачає можливість врегулювання конфліктів (спорів) у позасудовому порядку за допомогою процедури медіації.

**Дитина, яка є учасником конфлікту (спору), може бути стороною медіації.** Дитина, законних прав та інтересів якої стосується конфлікт (спір), **може бути залучена до процедури медіації.**

## ЩО ТАКЕ МЕДІАЦІЯ?

**Медіація** – позасудова добровільна, конфіденційна, структурована процедура, під час якої сторони за допомогою медіатора (медіаторів) намагаються запобігти виникненню або врегулювати конфлікт (спір) шляхом переговорів.

## ХТО ТАКИЙ МЕДІАТОР?

**Медіатор** – спеціально підготовлена нейтральна, незалежна, неупереджена фізична особа, яка проводить медіацію.

## КОЛИ ДИТИНА МОЖЕ БРАТИ УЧАСТЬ В МЕДІАЦІЇ?

- Дитина бере участь в медіації за згодою батьків або осіб, які їх замінюють, з урахуванням обсягу її дієздатності;
- у віці до 14 років може отримувати соціальну послугу з медіації (для дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах);
- у віці з 14 років може брати участь в Програмі відновлення для неповнолітніх, які є підозрюваними у вчиненні кримінального правопорушення (для дітей, які вперше вчинили кримінальний проступок або нетяжкий злочин та визнали факт вчинення кримінального правопорушення).

## ІНТЕРЕСИ ДИТИНИ МАЮТЬ БУТИ РЕАЛІЗОВАНІ В НАЙКРАЩИЙ ДЛЯ НЕЇ СПОСІБ.

Дитина має право на вільне висловлення особистої думки, бути вислуханою, отримувати інформацію, що відповідає її віку з питань, які стосуються її особисто, сім'ї (ст.ст. 3, 12 Конвенції про права дитини, ст.ст. 160, 171 Сімейного кодексу України, ст. 9 Закону України “Про охорону дитинства”).

## Медіація дає можливість пересвідчитись, що:

- законні права, інтереси та потреби дитини якнайкраще враховані;
- права на соціальні гарантії, пільги та державну допомогу дотримано.

## ДЕРЖАВА ГАРАНТУЄ ВСІМ ДІТЯМ ДОПОМОГУ В ДОСТУПІ ДО МЕДІАЦІЇ.

## ДЕРЖАВА ГАРАНТУЄ ВСІМ ДІТЯМ РІВНИЙ ДОСТУП ДО БЕЗОПЛАТНОЇ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ:

- **безоплатну первинну правову допомогу** - правову інформацію, консультації та роз'яснення, надання допомоги в забезпеченні доступу до медіації;
- **безоплатну вторинну правову допомогу** - захист та представництво інтересів у судах, інших державних органах, органах місцевого самоврядування, перед іншими особами.

Ст.ст. 8, 14 Закону України «Про безоплатну правову допомогу», ст. 3 Закону України «Про охорону дитинства».

## ЯК ОТРИМАТИ ПОСЛУГУ МЕДІАЦІЇ?

- **самостійно обрати медіатора** та/або суб'єкта, що забезпечує проведення медіації і веде власний реєстр медіаторів, зокрема через пошук в мережі Інтернет;
- **у найближчому центрі з надання безоплатної вторинної правової допомоги нададуть допомогу у доступі до медіації.** Контакти центрів, які уклали угоди про співпрацю з медіаторами, можна дізнатися за єдиним номером системи БПД;
- **надавачі соціальної послуги допоможуть отримати соціальну послугу з медіації** (для осіб/сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах).

 **0 800 213 103** дзвінки безкоштовні

Якщо спір розглядається судом, сторони можуть звернутись до медіації на будь-якій стадії судового процесу та просити суд зупинити провадження у справі у зв'язку з проведенням медіації (ст. ст. 49, 251 Цивільного процесуального кодексу України).



Онлайн-сервіси системи БПД



Вивезення за кордон дітей - громадян України та їх повернення в Україну

Погляди, думки, висновки та інша інформація, наведені у цьому документі, не були надані та не обов'язково схвалені Організацією з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ), якщо ОБСЄ не є чітко вказана як автор цього документу.

# МЕДІАЦІЯ

## в інтересах дитини

### ДИТИНА МАЄ ПРАВО НА:

- допомогу в забезпеченні доступу до медіації
- соціальну послугу з медіації
- участь в медіації у випадку вчинення кримінального правопорушення

Медіація дає можливість пересвідчитись, що законні права, інтереси та потреби дитини якнайкраще враховані при вирішенні конфліктів (спорів)



Організація з безпеки та співробітництва в Європі  
Координатор проектів в Україні

Цей матеріал підготовлено Координаційним центром з надання правової допомоги за підтримки Координатора проектів ОБСЄ в Україні.

## КОНФЛІКТИ (СПОРИ) ЗА УЧАСТЮ ДИТИНИ ВИНИКАЮТЬ:

- в освітньому процесі;
- у сімейних та інших суспільних відносинах;
- у зв'язку з вчиненням дрібних побутових правочинів;
- у зв'язку з вчиненням правопорушення.

## КОНФЛІКТИ (СПОРИ), ЯКІ СТОСУЮТЬСЯ ПРАВ ТА ІНТЕРЕСІВ ДИТИНИ:

- розірвання шлюбу між батьками;
- визначення місця проживання дитини, реалізація права доступу до дитини;
- утримання, стягнення аліментів;
- поділ майна, спадкування, інші майнові спори;
- позбавлення батьківських прав, відібрання дитини;
- конфлікти поколінь;
- участь у вихованні, отриманні освіти, розвитку дитини;
- усиновлення, опіка, піклування тощо.

Для усунення транскордонних конфліктів (спорів), які виникають у справах міжнародного характеру про права дитини, діють ратифіковані Україною міжнародні конвенції.

### МЕДІАЦІЯ ЗАСТОСОВУЄТЬСЯ У ТРАНСКОРДОННИХ КОНФЛІКТАХ (СПОРАХ) ЩОДО:

- визнання та виконання на території інших держав заходів щодо захисту дітей, ухвалених компетентними органами України (рішення судів, органів опіки та піклування тощо) (з питань, передбачених Конвенцією про юрисдикцію, право, що застосовується, визнання, виконання та співробітництво щодо батьківської відповідальності та заходів захисту дітей від 1996 року);
- повернення дітей, незаконно вивезених (переміщених) або утримуваних у інших державах; забезпечення ефективного дотримання права на опіку і на доступ до дитини в інших державах-учасницях Конвенція про цивільно-правові аспекти міжнародного викрадення дітей 1980 року;
- права дитини на освіту, утримання, міжкультурних, релігійних та інших питань щодо дитини.

**МЕДІАЦІЯ НЕ ЗАСТОСОВУЄТЬСЯ** між потерпілою особою та особою, яка вчинила правопорушення або злочин, у випадках насильства у сім'ї, торгівлі людьми, жорстокого поводження з дітьми (Державний стандарт соціальної послуги посередництва (медіації), затверджений наказом Міністерства соціальної політики України 17.08.2016 № 892).

## ЯК ВПЛИВАЄ КОНФЛІКТ НА ДИТИНУ?

- відчуває тиск сильних емоцій: гнів, образа, роздратування, страх, сум, самотність;
- не наважується проявляти свої почуття, висловлюватися про власні інтереси та потреби;
- доносить різну інформацію кожному з батьків, бажаючи їх підтримати та намагаючись відповідати їхнім очікуванням;
- законні права дитини можуть бути порушені, а дитина позбавлена участі у вирішенні питань, що стосуються її життя.



## ЧОМУ МЕДІАЦІЯ ДОЦІЛЬНА У КОНФЛІКТІ (СПОРІ), ЩО СТОСУЄТЬСЯ ПРАВ ТА ІНТЕРЕСІВ ДИТИНИ?

### ДЛЯ БАТЬКІВ ЦЕ МОЖЛИВІСТЬ:

- обговорити разом з дитиною ситуацію, яка склалась;
- почути та врахувати думку дитини під час конфлікту (спору);
- підтримати дитину, якщо вона є стороною конфлікту (спору);
- переконатись, що права дитини будуть забезпечені в найкращий спосіб, незважаючи на конфлікт (спір);
- попередити порушення законних прав дитини;
- запобігти травматизації та віктимізації дитини;
- відновити контакт та зміцнити зв'язок з дитиною.

### ДЛЯ ДИТИНИ ЦЕ МОЖЛИВІСТЬ:

- брати активну участь у вирішенні питань, що стосуються її життя, самостійно впливати на вирішення конфлікту(спору);
- висловлюватись про своє розуміння конфлікту (спору), отримувати відповіді на важливі для неї питання;
- осмислювати зміни, які відбуваються у зв'язку з конфліктом, його наслідки;
- усвідомлювати відповідальність за свої дії.

## ЯК ПРОВОДИТЬСЯ МЕДІАЦІЯ ЗА УЧАСТЮ ДИТИНИ?

- за згодою батьків (законних представників) або осіб, які їх замінюють;
- батьки або особи, які їх замінюють, мають право брати участь в медіації разом з дитиною та надають згоду на укладення дитиною угоди за результатами медіації;
- з урахуванням особливостей віку, рівня розвитку особистості дитини, за домовленістю сторін медіації, можуть бути залучені адвокат, психолог, педагог та інші особи;
- із збереженням конфіденційної інформації, яка підлягає розголошенню лише за згоди дитини, якщо інше не встановлено законом;
- може проводитись за участі декількох медіаторів, в т.ч. різної статі з метою забезпечення гендерного балансу.

**ПРИНЦИП НЕРОЗГЛОШЕННЯ КОНФІДЕНЦІЙНОЇ ІНФОРМАЦІЇ НЕ РОЗПОВСЮДЖУЄТЬСЯ НА ВИПАДКИ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА, ЗАГРОЗИ ЖИТТЮ ТА ЗДОРОВ'Ю.**

## ПІД ЧАС МЕДІАЦІЇ ЗА УЧАСТЮ ДИТИНИ МЕДІАТОР:

- інформує про медіацію та організовує процедуру у спосіб, що відповідає віку та рівню розвитку особистості дитини;
- роз'яснює батькам або особам, які їх замінюють, іншим особам їх роль та важливість участі в процедурі;
- отримує інформацію про соціально-психологічну характеристику дитини від відповідних фахівців (за потреби);
- створює безпечний та комфортний для дитини простір;
- досліджує інтереси та потреби дитини враховуючи інформацію, отриману в медіації від сторін, залучених фахівців та безпосередньо дитини;
- перевіряє, щоб домовленості сторін відповідали інтересам та потребам дитини, були реалістичними та виконуваними, не принижували честь та гідність дитини;
- визначає осіб, які можуть приймати рішення, що стосуються дитини (родичі, посадові особи органів опіки та піклування тощо), та бути залученими до прийняття рішень (педагоги, представники громади у сфері освіти, культури, спорту тощо);
- надає консультації та рекомендації щодо фіксування результатів медіації;
- інформує сторін про важливість, за допомогою фахівця у сфері права, перевірити домовленості на дотримання законних прав та інтересів дитини.